

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки підприємства

Допущено до захисту
завідувач кафедри

_____ Янковий О. Г.

« _____ » _____ 2016 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
за напрямом підготовки економіка підприємства

за темою:

**Підвищення ефективності використання персоналу на
підприємстві ТОВ «Цемент»**

Виконавець:

студент 44 групи ФЕУВ

Іванова Аліна Леонідівна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Бабій Олег Миколайович

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Шляхи підвищення використання персоналу промислового підприємства в умовах ринку.....	5
1.1. Сутність персоналу підприємства та його роль у виробничому процесі.....	5
1.2. Основні показники, що характеризують персонал на промисловому підприємстві.....	12
1.3. Методика розрахунку зростання продуктивності праці по техніко-економічних чинниках.....	24
РОЗДІЛ 2. Аналіз стану і ефективності використання персоналу ТОВ «Цемент».....	34
2.1. Техніко-економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Цемент».....	34
2.2. Аналіз використання персоналу на ТОВ «Цемент».....	52
2.3. Резерви підвищення ефективного використання персоналу на підприємстві.....	60
РОЗДІЛ 3. Шляхи вдосконалення використання персоналу підприємства ТОВ «Цемент».....	65
3.1. Вдосконалення структури управління адміністративного персоналу підприємства ТОВ «Цемент».....	65
3.2. Удосконалення структури виробничого персоналу ТОВ «Цемент».....	70
ВИСНОВКИ.....	77
Список використаних джерел.....	80
Додатки	

ВСТУП

У наш час особлива увага приділяється використанню людського фактору, підвищенню якості і творчої віддачі інтелектуального, кадрового потенціалу, покращенню підготовки і використання спеціалістів. Зростання ролі людського фактору в сучасному виробництві підтверджується результатами досліджень провідних вчених. Вкладення в людські ресурси і підвищення ефективності їх використання стають довгостроковим фактором конкурентоспроможності і виживання підприємств.

За останні роки в економічній літературі з'являється велика кількість публікацій, які висвітлюють проблеми ефективного використання персоналу на підприємстві. Ця тема не обминула і нас.

Вибрана тема є *актуальною*, оскільки вирішальним фактором ефективності національної економіки будь-якої країни є продуктивні сили, основною складовою яких становлять люди, їх майстерність, освіта, підготовка, мотивація діяльності. Від забезпечення підприємства кваліфікованими кадрами, раціонального їх використання залежать ефективність господарського механізму, імідж підприємства, його фінансова стабільність і успішність.

Метою даної роботи є висвітлення теоретичних засад формування та використання персоналу, оцінка фактичного стану його використання на ТОВ «Цемент», розробка пропозицій щодо підвищення продуктивності праці і використання робочого часу.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні *завдання*:

1. вивчити та охарактеризувати сутність персоналу підприємства та його роль у виробничому процесі;
2. визначити основні показники і методики розрахунку зростання продуктивності праці;
3. надати загальну характеристику ТОВ «Цемент» як суб'єкта підприємницької діяльності, зазначити основні напрямки його діяльності;

4. зробити техніко-економічну характеристику господарської діяльності ТОВ «Цемент»;
5. проаналізувати використання персоналу на ТОВ «Цемент»;
6. розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення використання персоналу на ТОВ «Цемент».

Об'єктом випускної бакалаврської роботи є ТОВ «Цемент» на базі якого здійснюється дослідження.

Предметом дослідження є аналіз фактичного стану використання персоналу і підвищення його використання на підприємстві ТОВ «Цемент».

Методи дослідження. Методологічну основу дипломного дослідження становлять наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів. Зокрема при написанні дипломної роботи були використані наступні сучасні методи дослідження: методи економічного аналізу (при оцінці фінансового становища підприємства), порівняльний аналіз (при здійсненні порівняння щодо господарської діяльності підприємства за останні три роки), факторний аналіз, та абстрактно-логічний і розрахунково-конструктивний методи.

Інформаційна база дослідження. При написанні дипломної роботи були використанні законодавчі і нормативні акти, навчальні економічні посібники вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, присвячені дослідженню даної теми та фінансові звітності ТОВ «Цемент» за 2012-2014 роки.

Структура і обсяг роботи: Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань) та 11 додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 84 сторінки комп'ютерного тексту, містить 23 таблиці та 17 рисунків.

ВИСНОВКИ

Метою даної роботи було висвітлення теоретичних засад формування та використання персоналу, оцінка фактичного стану його використання на ТОВ «Цемент», розробка пропозицій щодо підвищення продуктивності праці і використання робочого часу.

Ми виконали завдання, які були поставлені на початку нашого дослідження і отримали наступні результати.

В роботі розглянуто сутність поняття персонал, окреслено його типові ознаки та виявлено його роль у виробничому процесі. Було відібрано комплекс показників, які на наш погляд, вважають основними для характеристики персоналу на промислову підприємстві та оброблено методику розрахунку зростання продуктивності праці по техніко-економічних чинниках.

Об'єктом нашого дослідження став Одеський цементний завод, який у 2011 році став частиною великого міжнародного будівельного холдингу CRH Group. Сьогодні група CRH представлена в 35 країнах світу, її команда включає 76000 чоловік, оперуючи в Америці, Європі, Азії та Австралії. ТОВ «Цемент» - це молоде підприємство, але воно вже має достатній досвід роботи, для того щоб постійно збільшувати частку долі ринку, на якому функціонує, адже на сьогодні його виробнича потужність становить 0,5 млн тонн цементу в рік.

Аналіз господарської діяльності показує, що підприємство має високий чистий дохід, добрі фінансові результати від операційної діяльності. Проте через інші фінансові витрати, про склад яких ми не знаємо, підприємство має на балансі збиток. Рентабельність виробництва та реалізованої продукції, має добрі показники, що мають тенденцію до росту. Собівартість та витрати на 1 грн. реалізованої продукції також мають тенденцію до зниження. Показники фондівіддачі та матеріалівіддачі говорять про нормальне функціонування підприємства. Фондомісткість та матеріаломісткість тримають тенденцію до зниження, продуктивність праці збільшується. Всі ці показники демонструють нам стабільну, позитивну, ефективну господарську діяльність підприємства,

проте відсутність власного капіталу та функціонування за рахунок позикового, вказує на фінансову залежність та не стійкість.

Ключовим фактором успіху компанії на ринку є висококваліфікований персонал, що працює як один злагоджений механізм, орієнтований на результат. Ми провели аналіз використання персоналу і визначили, що з кожним роком зменшується чисельність персоналу, в результаті цього зменшується і фонд заробітної плати, що є для нас позитивною зміною. Рівень використання фонду робочого часу перебуває у приблизно стабільному стані, але втрати робочого часу постійно скорочується. Переважно більшу кількість персоналу складає промислово – виробничий персонал - 62%, спеціалісти – 23%, управлінці – 15%. Цікавим фактом є те що переважно молодий колектив працює на ТОВ «Цемент», а саме 80% працюючих у віці до 50 років. Динаміка кількості працівників, які мають вищу освіту за освітніми рівнями є позитивною, частка працівників з малою та повною освітою дорівнює приблизно 41%. На підприємстві працює переважно досвідчений персонал, приблизно 64% мають досвід до 10 років. 33% із працюючих є жінки. А 5% персоналу це інваліди. Загальна тенденція є позитивною, адже протягом трьох років середньогодинна, середньоденна і середньорічна продуктивність праці постійно зростає.

Наступним етапом нашого дослідження був пошук шляхів підвищення продуктивності праці на ТОВ «Цемент». Ми провели аналіз собівартості продукції в частині витрат на оплату праці і виявили їх зниження протягом трьох років. Але розглянувши факторну модель реалізованої продукції за лінією трудових ресурсів, з'ясували, що варто замислитись, щодо невикористання виробничої потужності в повну силу і систематичного збільшення обсягу реалізованої продукції.

На ТОВ «Цемент» значна частина адміністративного персоналу зайняті організацією процесу збуту продукції, саме тому нами була запропонована автоматизована система управління діяльністю диспетчерської служби, адже вона зменшить кількість відповідальних за операції, які пов'язані зі збутом

продукції та полегшить роботу відділу в загалом, а це у свою чергу приведе до збільшенню продуктивності праці адміністративного персоналу. В результаті розрахунків, можемо зазначити, що запропонований нами захід який зменшить чисельність персоналу працюючого у комерційному відділу і відділу збуту є дійсно ефективним. Прямим доказом цього є збільшення прибутку і зменшення витрат на оплату праці.

Наступним цікавим спостереженням стало впровадження автоматизованого технологічного комплексу «Цементний термінал», який є комплексним рішенням по автоматизації всього ланцюжка технологічних процесів отримання і відвантаження цементу. Розрахувавши річний економічний ефект, ми виявили, що ідея є достатньо прибутковою и приємною новиною для нас стало, що термін окупності є не великим.

Розглянувши фінансовий стан ТОВ «Цемент», ми можемо твердо зазначити, що компанія є лідером на ринку Одеської області, а також активно розвиває ринки сусідніх областей. В даний час ТОВ «Цемент» є одним з найсучасніших підприємств галузі, яке пропонує продукцію високої якості, бореться з реалізацією фальсифікованого цементу на українському ринку, а також будує тісні взаємовигідні і засновані на довірі стосунки зі своїми клієнтами. ТОВ «Цемент» - добре функціонуюче підприємство, з великими можливостями вже сьогодні, та перспективами у найближчому майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс законів про працю України: за станом на 01.05.2016 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. видавництво, 2016. – 124 с. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Трудові ресурси підприємства: сутність, структура та їх вплив на діяльність підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Бойко, А. В. Ксьоншка, Ю. І. Перемишленікова // Бібліотечний вісник. – 2015. – С. 14 - 19. - Режим доступу: https://zenodo.org/record/18070/files/03_2_boyko-6.pdf
3. Давидюк Т. В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т. В. Давидюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1(47). – С. 30–35.
4. Гринькова В.М. Проблеми управління трудовими ресурсами підприємства: Наук. вид. / В. М. Гринькова, О. М. Ястремська. —К.: ХНЕУ, 2011. — 192 с.
5. Осипов В.І. Економіка підприємства: підручник / Осипов Василь Іванович. – К.: Одеса: Маяк, 2005. – 724 с.
6. Концепція управління персоналом в умовах подолання кризи [Електронний ресурс] / В.К. Данилко, О. І. Гриценко // Вісник ЖДТУ. – 2013. - № 2 (64). – С. 167 - 173. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Vzhdtu_econ_2013_2_21.pdf
7. Давидюк Т. В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т. В. Давидюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1(47). – С. 30–35.
8. Класифікація персоналу підприємства: управлінський підхід [Електронний ресурс] / Р. Д. Якубів // Інноваційна економіка. – 2014. - № 3(52). – С. 131 - 135. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/inek_2014_3_18.pdf

9. Система поточного контролювання кадрового забезпечення підприємства [Електронний ресурс] / М. Д. Пецкович // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2013. - № 3. – С. 25 - 26. – Режим доступу: [file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3\(3\)_7.pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3(3)_7.pdf)

10. Систематизація підходів до визначення категорії персонал підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Глухова, Ю. С. Щebetенко // Вісник НТУ «ХПІ». - 2015. - № 59(1168). - С. 117 - 120. - Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/20647/1/vestnik_KhPI_2015_59_Hlukhova_Systematyzatsiia.pdf

11. Крушельницька О.В. Управління персоналом: навч. посіб. / О.В.Крушельницька, Д. П. Мельничук. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Кондор, 2005. – 304 с.

12. Вдосконалення методики визначення трудового потенціалу промислового підприємства [Електронний ресурс] / М. М. Новікова // Научно-технічний збірник. – 2008. - № 80. – С. 235. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/4211/1/235-248.pdf>

13. Методичні аспекти аналізу стану та використання персоналу на аграрному підприємстві [Електронний ресурс] / С. М. Бабенко // Проблеми матеріальної культури - економічні науки. – 2008. - № 2. – С. 14 - 17. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/4211/1/235-248.pdf>

14. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч.посібник / Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304с.

15. Аналіз показників руху персоналу підприємства [Електронний ресурс] / І. О. Казачков, В. О. Банний // Вісник запорізької державної інженерної академії. - 2013. - № 5. - С. 165 - 169. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_164.pdf

16. До питань формування системи показників для визначення рівня соціально-трудової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Х. В. Жидецька // Наукові записки. – 2015. - № 1(50). – С. 87. – Режим доступу:

file:///C:/Users/F5/Downloads/Nzec_2015_1_14.pdf

17. Регулювання продуктивності праці на підприємствах [Електронний ресурс] / І. Б. Швець, М. Г. Борейко, Р. С. Распопов // Вісник Хмельницького національного університету. - 2010. - № 2. - С. 167 - 170. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_2/167-170.pdf

18. Механізми побудови оцінки соціально - економічної ефективності управління персоналом [Електронний ресурс] / О. В. Литвин // Вісник Хмельницького національного університету. - 2011. - № 2. - С. 79 - 84. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_2_1/079-084.pdf

19. Аналіз показників руху персоналу організації [Електронний ресурс] / Ж. М. Балабанюк // Ефективна економіка. - 2011. - № 8. - С. 11 - 15. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/efek_2011_8_9.pdf

20. Кількісне оцінювання рівня кадрової безпеки для підприємств [Електронний ресурс] / Х. В. Жидецька, Л. А. Швайка // Наукові записки. - 2012. - № 3(40). - С. 96 - 102. - Режим доступу: [file:///C:/Users/F5/Downloads/Nz_2012_3_17%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Nz_2012_3_17%20(1).pdf)

21. Кадрова безпека підприємства та методологія управління нею [Електронний ресурс] / Н. Й. Реверчук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2009. - № 1(4). - С. 159 - 163. - Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/VUbsNbU/2009_1/VUBSNBU4_p159-p163.pdf

22. Складові трудового потенціалу промислових підприємств [Електронний ресурс] / В. В. Ровенська // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. - 2012. - № 1. - С. 280 - 282. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pips/2012/280.pdf

23. Методичні підходи до оцінки ефективності використання трудового потенціалу підприємств [Електронний ресурс] / А. В. Череп, І. М. Дашко //

Агросвіт. - 2012. - № 15. - С. 48 - 50. - Режим доступу:
file:///C:/Users/F5/Downloads/agrosvit_2012_15_12.pdf

24. Реалізація функціональної кадрової стратегії підприємства [Електронний ресурс] / Н. І. Алексеева // Інноваційна економіка. - 2013. - № 1(39). - С. 171 - 173. - Режим доступу:
http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/inek/2013_1/171.pdf

25. До питань формування системи показників для визначення рівня соціально-трудової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Х. В. Жидецька // Наукові записки. – 2015. - № 1(50). – С. 87. – Режим доступу:
file:///C:/Users/F5/Downloads/Nzec_2015_1_14.pdf

26. Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: підручник / Турченко Марія Олександрівна. - К.: Професіонал, 2004. - 320 с.

27. Напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві [Електронний ресурс] / Ю. В. Лелюк // Економіка і менеджмент культури . - 2013. - № 1. - С. 89 - 92. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ekmk_2013_1_20

28. Сутність продуктивності праці та шляхи її зростання [Електронний ресурс] / А. В. Долук // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2014. - № 2. – С. 54. – Режим доступу: file:///C:/Users/USER/Downloads/boaa_2014_2_8.pdf

29. Акулов М. Г. Економіка праці і соціально трудові відносини / Акулов М.Г., Драбаніч А.В., Євась Т.В.: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328с.

30. Удосконалення показників виміру продуктивності праці [Електронний ресурс] / І. Ю. Герасимова // Економічний вісник НГУ. – 2008. - № 3. – С. 43 - 47. – Режим доступу:
[file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3\(3\)_7.pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3(3)_7.pdf)

31. Покропивного С. Ф. Економіка підприємства: підручник / Покропивний Сергій Федорович. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

32. Єгунов Методичні вказівки до виконання практичних завдань / Юрій Артемович Єгунов. –К.: Одеса: ОДЕУ, Ротапринт, 2007. – 42 с.

33. Сайт ТОВ «Цемент [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.odessacement.com.ua/ru>
34. Форма №1 «Баланс» за 2012 – 2014 роки
35. Форма №2 «Звіт про фінансові результати» за 2012 – 2014 роки
36. Форма 1-ПВ «Звіт з праці» за 2012 – 2014 роки
37. Особливості визначення фінансової стійкості [Електронний ресурс] / Н. М. Гапак, С. А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2014. - № 1. - С. 191 - 196. - Режим доступу: [file:///C:/Users/F5/Downloads/Nvuuec_2014_1_39%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Nvuuec_2014_1_39%20(2).pdf)
38. Використання методу нечітких множин для діагностики ризику банкрутства підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Старченко, О. В. Старовойт, І. І. Семидоцька // Механізм регулювання економіки. - 2012. - № 3. - С. 83 - 91. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Mre_2012_3_11.pdf
39. № 6 – ПВ «Про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання» за 2012 – 2014 роки
40. Економічний аналіз продуктивності праці як засіб управління ефективністю виробництва [Електронний ресурс] / Н. В. Овсюк // Вісник Запорізького національного університету. - 2014. - № 3(23). - С. 21 - 30. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Vznu_eco_2014_3_5.pdf
41. Ефективність використання трудового потенціалу за умов модернізації економіки [Електронний ресурс] / В. В. Козар // Сучасні питання економіки і права. - 2014. - № 1. - С. 33 - 38. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Spep_2014_1_8.pdf